

Överenskommelse U-Sam - Samverkan på regional nivå före, under och efter en samhällsstörning

Inledning

Samhällets krisberedskap bygger på att alla verksamheter tar sitt ansvar, samtidigt som de samverkar med varandra. Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig på regional nivå. Det innebär bland annat att Länsstyrelsen före, under och efter en samhällsstörning arbetar för samordning mellan länets kommuner och andra viktiga aktörer. I Västmanland sker detta genom U-Sam som står för samverkan i U-län. Det är Länsstyrelsen som är sammanhållande för aktiviteter inom U-Sam, men alla parter i överenskommelsen är lika viktiga för en väl fungerande samverkan i länet.

Samverkan syftar till att resurserna ska användas effektivt och ansvarsfullt, helheten av vidtagna åtgärder ska möta behoven optimalt och var och en av parterna i överenskommelsen ska kunna lösa sina uppgifter. Samverkan ska präglas av öppenhet och ömsesidigt utbyte mellan parterna för att skapa trygghet, säkerhet och hälsa för de personer som bor, vistas eller verkar i Västmanlands län.

De grunder för regional ledning och samverkan som redovisas i överenskommelsen gäller även under höjd beredskap. Det regelverk som kan komma att tillämpas vid höjd beredskap, ger dock utökade befogenheter och mandat för enskilda myndigheter, med möjlighet för regeringen att förändra myndigheters roller och ansvar med kort varsel.

Parter i överenskommelsen

Parterna i U-Sam är Arboga kommun, Fagersta kommun, Hallstahammars kommun, Kungsörs kommun, Köpings kommun, Norbergs kommun, Sala kommun, Skinnskattebergs kommun, Surahammars kommun, Västerås stad, Landstinget Västmanland, Polismyndigheten, SOS Alarm Sverige AB, Sveriges Radio Västmanland, Södra Dalarnas räddningstjänstförbund, Västra Mälardalens kommunalförbund, Mälardalens brand- och räddningsförbund, Försvarmakten och Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Även andra aktörer kan, utifrån behov, ingå i den samverkan som sker genom U-Sam före, under och efter en samhällsstörning.

Mål

Målet är att i länet skapa naturliga kontaktvägar och arbetssätt före, under och efter en samhällsstörning.

Syfte

Syftet är att arbeta för att förebygga att en samhällsstörning uppstår, dämpa eskaleringen av en samhällsstörning och mildra dess konsekvenser. Allt för att gemensamt kunna skapa en samlad lägesbild och hantera en samhällsstörning så bra som möjligt. Efter en inträffad samhällsstörning ska förbättringsmöjligheter identifieras och åtgärdas för att uppnå en bättre krisberedskapsförmåga.

Bärande samverkansprinciper före, under och efter en samhällsstörning

- Alla parter tar initiativ till och medverkar vid samverkan.
- Alla parter deltar i samverkan utifrån eget ansvar och uppdrag.
- Alla parter har ett helhetsperspektiv och bidrar aktivt med information, kunskap, erfarenhet och resurser.
- Samverkan präglas av öppenhet, tillit, handlingskraft och effektivitet.
- Förhållningssätt och arbetssätt utgår från *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*¹.

Samverkan

Samverkan är att tillsammans arbeta mot ett gemensamt mål eller syfte. Det innebär att alla hjälps åt och att alla är lika viktiga.

Inom U-Sam är det viktigt att alla parter har en helhetssyn, med mål och syfte i fokus. Det innebär att känna ansvar för mer än den egna uppgiften och att se sin egen och andra aktörers hantering som en helhet, för att tydligt bidra till att samhällets samlade resurser används effektivt.

Före en samhällsstörning

För att åstadkomma gemensam inriktning och samordning krävs att förutsättningarna är etablerade i det dagliga arbetet genom bland annat möten, planering, utbildning och övning. Samverkan måste vara etablerad i vardagen och genom U-Sam sker en bred samverkan kring krisberedskapsfrågor i länet.

Regionalt krishanteringsråd

Syftet med krishanteringsrådet är att förankra arbetssätt, ge legitimitet och skapa förutsättningar för nätverk i krishanteringsfrågor. Därför ska de ytterst ansvariga för länets krishantering träffas två gånger per år på politisk- och tjänstemannanivå. Vid ett av tillfällena bjuds även representanter för näringsliv, centrala myndigheter och civilsamhället in för att få information om arbetet med krisberedskap i Västmanlands län. Sammankallande för krishanteringsrådet är landshövdingen.

Styrgrupp U-Sam

Styrgrupp U-Sam är den arena där samverkansfrågor lyfts och bereds. Representanter i styrgruppen ska ha mandat att företräda egen myndighet/organisation.

Gruppen ska:

- skapa gemensam grundsyn på krisberedskapsfrågor i länet
- skapa och upprätthålla nätverk för kompetensutveckling och ökad personkännedom

¹ Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB777, 2014

- vid behov tillsätta arbetsgrupper och ge dem uppdrag
- hålla ihop och följa upp arbetet i arbetsgrupper
- återrapportera till egen organisation
- ta fram underlag till regionala krishanteringsrådet
- ansvara för utvärdering och erfarenhetsåterföring efter inträffade samhällsstörningar.

Sammanställande för Styrgrupp U-Sam är Länsstyrelsens beredskapsdirektör. Gruppen sammanträder cirka fyra gånger per år.

Arbetsgrupper

Arbetsgrupper kan vara såväl permanenta som tillfälliga. De organiseras under Styrgrupp U-Sam.

Arbetsgrupperna arbetar på styrgruppens uppdrag och ska ha en bred representation för att uppnå bästa resultat. Deltagarna förväntas bidra aktivt för att uppnå arbetsgruppens mål.

Nätverk

Syftet är erfarenhetsutbyte, kunskapshöjande åtgärder, utökade kontaktnät och ökad personkännedom. Nätverk organiseras under Styrgrupp U-Sam och sammanställande i respektive nätverk utses av Styrgrupp U-Sam.

Omvärldsbevakning

Syftet är att genom ett proaktivt arbetssätt dela information för att kunna fånga upp signaler och förhindra en negativ händelseutveckling. Omvärldsbevakningsmöten sker en gång per vecka.

Under en samhällsstörning

Inom U-Sam finns etablerade strukturer och arbetssätt för hur en samhällsstörning som berör hela eller delar av Västmanlands län ska hanteras.

Inriktnings- och samordningskontakt (ISK)

Varje aktör i U-Sam har en kontaktpunkt (tjänsteman i beredskap, vakthavande eller motsvarande) som är den primära kontaktvägen för att tidigt kunna agera och initiera åtgärder vid samhällsstörningar.

Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)

Vid en samhällsstörning sker samordningen av åtgärder på regional nivå genom en inriktnings- och samordningsfunktion som Länsstyrelsen leder. Sammanställning av inriktnings- och samordningsfunktionen sker genom i förväg uppgjorda larmrutiner. Samtliga parter kan initiera att funktionen sammanställs, men Länsstyrelsen sammanställer.

Inriktnings- och samordningsfunktionens huvuduppgift är att göra en gemensam bedömning av situationen, träffa överenskommelser om aktörs-gemensam inriktning och samordning av åtgärder.

Alla representanter i inriktnings- och samordningsfunktionen har ett mandat att företräda och bidra utifrån sin organisation.

Att inriktnings- och samordningsfunktionen sammankallas innebär inte att någon part tar över någon annan parts ansvar, utan att alla är med och bidrar till helheten.

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig på regional nivå och kommunerna på lokal nivå. Det innebär att det kan finnas inriktnings- och samordningsfunktioner på både lokal och regional nivå vid en samhällsstörning. Då är det viktigt att Länsstyrelsen och berörda kommuner kommer överens om arbetsätten för att uppnå bästa effekt.

Stöd till inriktnings- och samordningsfunktion

Vid behov kan ett stöd till inriktnings- och samordningsfunktionen aktiveras för att stödja beslutsprocesserna i funktionen. Exempel på funktioner som kan finnas i stödet är lägesbild/analys (inklusive omvärldsbevakning), kommunikation, administration/logistik och personal.

Funktionerna bemannas i första hand av personal från Länsstyrelsen och byggs vid behov på av parter i U-Sam. Funktionerna kan även förstärkas av andra aktörer.

Efter en samhällsstörning

Efter en samhällsstörning kan det finnas behov av att gemensamt arbeta med återställande av samhällsviktiga funktioner. Arbetet under inträffade samhällsstörningar ska utvärderas och erfarenheter ska tas tillvara och implementeras i befintliga strukturer.

Ekonomi

Respektive aktör svarar för egna kostnader för deltagande i aktiviteterna inom U-Sam. Finns behov av att dela resurser under en längre tid regleras det mellan berörda parter i särskild ordning.

Uppföljning

Arbetet enligt överenskommelsen ses över årligen. Styrgruppen ansvarar för uppföljningen och rapporterar till Regionala krishanteringsrådet.